

Motion till riksdagen 2008/09:K335

av Lage Rahm m.fl. (mp)

Monarkins framtid

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning med syfte att avveckla monarkin.

Bakgrund

Successionsrätt till Sveriges tron tillkommer manliga och kvinnliga efterkommande till kronprins Johan Baptist Julii, sedermera konung Karl XIV Johan, vars avkomling i rätt nedstigande led är konung Carl XVI Gustaf.

Med dessa ord inleds 1 § successionsordningen, en av Sveriges grundlagar. Orden låter synnerligen otidsenliga. Det är naturligtvis i det moderna samhället ytterst svårt – för att inte säga omöjligt – att argumentera för att Sveriges statsöverhuvud med nödvändighet måste hämtas bland det fåtal medborgare som råkar kunna räkna fursten av Ponte Corvo bland sina förfäder. De sakliga skälen för denna ordning förefaller obefintliga.

Betydligt rimligare vore om statsöverhuvudet i stället tillsattes genom val, och hämtades ur befolkningen som helhet.

Denna motion är inte riktad mot kungen – som enligt ryktet lär vara en rätt trevlig person – utan mot principen om att offentliga ämbeten ska kunna gå i arv. Så länge statschefen är maktlös kan en sådan ordning möjligen (om än med viss svårighet) förenas med demokratins principer, men kungen har redan i dag en viss opinionsbildande roll, och det är inte säkert att kungen alltid kommer att ha samma roll även i framtiden. Den dag landet hamnar i krig eller inträder i en kris kan ämbetet få en mycket stor betydelse.

Man måste också konstatera att det faktiskt spelar en viss roll vem som innehar posten som statschef, även i fredstid. Statschefen är ju bl.a. ett av landets ansikten utåt och bidrar, åtminstone enligt arvmonarkins anhängare, till framgången för svensk exportindustri.

Fel! Okänt namn på

De borgerliga partierna gjorde under valrörelsen en stor sak av den föregående regeringens utnämningsspolitik och ifrågasatte om den alltid resulterat i att den person som är bäst lämpad för ett visst uppdrag har fått det. Med tanke på den vikt de lagt vid detta får man utgå från att de är beredda att tillämpa liknande resonemang även när det gäller landets högsta ämbete.

Att tillsätta statschefen genom arv innebär nämligen att rikets högsta ämbete utses genom genetiskt lotteri. Sannolikheten för att den person som är bäst lämpad till uppdraget som statschef skulle råka vara född till första platsen i successionsordningen är inte hög. Vi har inte heller några garantier för att det biologiska lotteriet alltid kommer att leda till att en kompetent person får uppdraget. Detta är tyvärr ingen spekulatio. Det behövs bara en hastig blick på Sveriges historia mellan 1544 och, låt oss säga, 1945 för att inse att åtminstone några av dem som ärvt och burit kronan varit djupt olämpliga därtill.

Det finns säkert de som skulle hävda att denna risk för ögonblicket inte är överhängande. Det är naturligtvis bra, men det är inget bra argument för att behålla ett bevisligen dåligt system. Det är bättre att ta itu med problemet nu, i lugn och ro, än att skjuta frågans lösning på framtiden.

Monarkin, så som den är beskaffad i dag, är inte heller utformad på ett sätt som är acceptabelt i ett demokratiskt samhälle. Grundlagen stadgar t.ex. att kungen saknar religionsfrihet, att han inte kan åtalas om han skulle begå brottsliga handlingar samt att prinsar och prinsessor inte har rätt att gifta sig utan regeringens godkännande. Det är uppenbart att systemet borde reformeras, och det rimliga vore om vi i stället för arvmonarki såg till att utse landets statschef genom någon form av val.

De precisa formerna för detta val, ämbetets titel, mandatperiodens längd m.m. kan naturligtvis diskuteras, men en lämplig tidpunkt för den ärftliga monarkins avskaffande är när vår nuvarande kung uppnår normal pensionsålder på 65 år. Då kungen är född 1946 är det nu hög tid att det tillsätts en utredning om hur vårt statskicks kan befrias från arvkungadömetns principer.

Stockholm den 3 oktober 2008

Lage Rahm (mp)

Max Andersson (mp)

Jan Lindholm (mp)

Helena Leander (mp)